

Factoria de Gres de Nules. Les empreses del sector ceràmic castellanenc hauran d'optar entre exportar a Cuba o als EUA quan la llei Helms-Burton entre en vigor.

La llista negra de Jesse Helms

L'1 d'agost vinent entra en vigor la llei Helms-Burton, sancionadora de les empreses que negocien amb Cuba. Allí, enmig d'una batalla política i diplomàtica, hi ha més de cent firmes dels Països Catalans que lluiten, colze a colze amb Castro, contra els abusos dels EUA.

Aprovada el passat mes de març pel Congrés dels Estats Units i amb el curiós nom de Llei de solidaritat i llibertat del poble cubà, però més coneguda com la Llei Helms-Burton, el seu text amenaça de castigar les empreses estrangeres que porten a terme negocis a Cuba, i que ocupen propietats expropiades pel règim castrista als ciutadans nord-americans. Un nou ofegament dels EUA contra l'illa del Carib que viola tots els tractats internacionals vigents –fins i tot la Carta de les Nacions Unides– perquè imposa aquesta llei interna de forma unilateral, llança amenaces contra tercers països i invaeix la seua sobirania i el dret al lliure comerç.

Serà el proper 1 d'agost quan el punt de mira de l'administració dels Estats Units volte la vista cap a les empreses que mantenen relacions comercials amb el govern de Fidel Castro. Ja funcionen "llestes negres" elaborades pels grups polítics de l'ultradreta cubana a l'exili, liderades per Mas Canosa, i que inclouen firmes tan conegudes com les xarxes hoteleres Sol Melià i Riu Hotels, l'empresa de viatges Barceló, el Banc de Sabadell, o bé la indústria de perfumeria Gal.

Una llista que també inclou empreses estatals espanyoles com ara Tabacalera, Argentaria, Endesa, Paradors de Turisme i la companyia aèria Iberia. Aquests noms, quasi quaranta, ja són al departament Nord-americà, que a principi de juny ha començat a enviar les primeres cartes d'advertència, com a coacció per tal que abandonen

els seus negocis a Cuba si no volen patir les conseqüències que estableix la llei.

Però, què pretén la llei Helms? Aquesta normativa és un pas més respecte a les esmenes Mack i Torricelli, que els EUA varen aprovar als anys seixanta per bloquejar econòmicament l'illa. Sota la pressió del Partit Republicà, que té la majoria al Congrés i al Senat nord-

El text, ja ha estat rebutjat pels principals socis comercials dels EUA –la Unió Europea, Mèxic, Canadà, fins i tot Japó o l'Organització d'Estats Americans– que no admeten ingerències en la seua llibertat de comerciar amb qui vulguen. Aquesta normativa és, en paraules del mateix Castro: "un *apartheid* imposat de manera unilateral pels nord-americans, que al mateix temps s'enfoten dels drets dels altres països".

Ja funcionen 'llestes negres' d'empreses que comercien amb Cuba elaborades per l'ultradreta cubana resident als EUA.

Contra les cordes. Aquesta llei ordena, entre altres capítols, suspendre les ajudes a les ex-repúbliques soviètiques que oferesquen suport militar a Castro; com també retenir l'ajuda dels EUA a qualsevol país que subministre tecnologies a l'illa. Exigeix també de tots els representats nord-americans en institucions internacionals –com ara el Banc Mundial– que es neguen a concedir cap ajuda financera a Cuba.

A més a més, atorga als ciutadans nord-americans el dret a denunciar, per danys i perjudicis, les empreses estrangeres que operen amb béns i propietats confiscades per Castro; una qüestió que suposa milers de milions de dòlars d'indemnitzacions als antics propietaris d'explotacions sucreres, cafetars, tabac i nombrosos negocis d'hostaleria, com ara l'hotel Habana Lliure, abans de 1960 propietat de la cadena Hilton –fins fa mig any propietat de la cadena catalana Guitart, que ha venut les seues inversions a Cuba a l'espanyola Tryp–, o la mateixa Tabacalera,

americà, el senador Jesse Helms –de 73 anys, president del Comitè de Relacions Exteriors de la Cambra Alta, personatge controvertit i autor d'aquesta proposta– propugna des de fa un parell d'anys l'enduriment del bloqueig; però sempre ha estat el llop que mai no arribava. Ara la proposta ja ha vist la llum gràcies a la pressió de l'Estat de Florida i de les Associacions cubanoamericanes de Miami dirigida al president nord-americà Bill Clinton, que veu com la seua popularitat va baixant de cara a les pròximes eleccions presidencials.

ARXIU

ARXIU / DOMÈNEC UMBERT

que gestiona hisendes abans regentades per grans famílies ianquis; com també passa amb Destil·leries MG i les seues participacions a l'antiga fàbrica de Ron Bardi a Santiago de Cuba; i l'empresa de Montcada i Reixac, Valentine, que té una fàbrica de vernissos i pintures en una planta que fou propietat dels milionaris Du Pont. Però la llei del senador republicà Jesse Helms va encara més enllà: preveu que seran els tribunals de justícia nord-americans els que determinaran unilateralment els imports de les compensacions per les expropiacions realitzades a principis dels anys seixanta.

El text de la llei també prohibeix l'entrada als EUA dels estrangers, així com de les seues famílies —si guen del país que siguen— que tinguin interessos; capítol que impossibilitaria la visita als Estats Units d'un gran nombre de ciutadans dels Països Catalans que viatgen a Cuba no sols com a turistes sinó també per fer negoci. Un cas entre dos fronts és el de firmes comercials que tenen inversions als dos països, Cuba i Estats Units: aquí es troba la major inversió de l'estat espanyol a l'illa, la cadena hotelera mallorquina Sol Melià que, amb sis establiments a Cuba és a més a més la pionera a fer negoci amb Castro fa ja set anys.

El mateix director general de la cadena, Gabriel Escarre, ha afirmat que si s'arribés a qualsevol tipus de conflicte, prefereix abandonar els seus hotels dels Estats Units, un d'ells situat precisament a Miami, seu de les faccions ultra-

conservadores dels cubans exiliats, abans que els seus interessos a Cuba: "No hem avaluat encara com ens podrà perjudicar aquesta llei, però pensem que és molt difícil d'aplicar i, a part d'això, cap país té dret a obligar la resta del món a seguir la seua política".

Sol Melià té prop de dos-cents establiments hotelers repartits per tot el planeta i és una de les primeres deu companyies de gestió hotelera del món. Les paraules d'Escarre són el reflex del que pensen la majoria dels inversors situats a l'illa; "pepitos" i "gallegos", com anomenen allí a tothom qui provinga de l'estat espanyol, que ja formen part de Cuba i del seu futur econòmic.

Per a Javier Bolado, president de l'Associació d'Empreses Espanyoles a Cuba: "els més perjudicats seran els mateixos empresaris nord-americans, a qui se'ls aparta per decret d'un mercat potencial d'onze milions de persones".

Cuba sí, Castro no. A pesar de la nova ofensiva legal llançada pels Estats Units i que ja preveien les nostres empreses, la situació ha empitjorat notablement després de la visita oficial del vice-president dels EUA, Al Gore, a Espanya i al nou cap de govern de l'estat, José María Aznar, als pocs dies que aquest prenguera possessió del càrrec. Aznar, l'endemà de la visita, suspèn les ajudes oficials que el govern de González concedia a Cuba, en una maniobra diplomàtica qualificada per la resta de l'espectre polític espanyol de

"relliscada pròpia d'un passarell".

Les mateixes organitzacions empresarials han criticat aquesta forma d'actuar i, dintre del partit en el govern, l'eivissenc Abel Matutes, ministre d'Afers Estrangers, ha hagut d'eixir en defensa dels interessos de les nostres inversions per damunt de les ingerències de qualsevol país.

L'executiu popular llança a per-

A l'esquerra, menjador d'un dels hotels que la cadena Sol Melià té a Cuba. A la dreta, la façana de la fàbrica de Freixenet, que subministra els seus productes al mercat caribeny.

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

dre així més de mig segle de col·laboració entre Espanya i Cuba; una relació que es remunta fins i tot al temps de la dictadura, donat que el règim polític del general Franco mantenia fortes relacions comercials amb l'illa, que sempre s'han utilitzat com a punt de pressió enfront dels Estats Units. A més, el 40% de l'actual població cubana té avis procedents de la Península Ibèrica, més que qualsevol altre indret del món. Un clar exemple —a part del més remot de l'origen valencià del poeta José Martí, pare i ideòleg del poble cubà— el consti-

Façana de la fàbrica de torrons 1881, a Xixona. Els propietaris de totes les empreses que tinguin relacions comercials amb Cuba tindran prohibida l'entrada als Estats Units a partir del proper 1 d'agost.

Empreses dels Països Catalans a Cuba

Empresa	Sector	Any*	Lloc de procedència
Sol Melià	Hoteler	1989	Mallorca
Riu Hotels	Hoteler	1991	"
Iberostar	Hoteler	1993	"
Barceló	Hoteler	1994	"
Guitart Hotel (GICATEL)	Hoteler	1991	El Reg de Mar (la Selva)
Aigües de Barcelona (AGBAR)	Infraestructura	1995	Barcelona
Puig-Gal	Perfumeria	1995	"
Banc de Sabadell	Banca	1995	"
Valentine	Vernissos	1995	Montcada i Reixac (B. Llob.
Mayen Industr.	Pintures	1994	Vila-real (Plana Baixa)
Greco	Pintures	1993	València
Freixenet	Alimentació	1994	St. Sadurní d'Anoia (Alt Pe
Gelats Alcant	"	1994	Alacant
Torrans Coloma	"	"	Xixona (Alicant)
Sirvent Plà (Torró 25)	"	"	"
Sirvent Selfa, SA (El Lobo i 1880)	"	"	"
Cárniques Serrano	"	"	València
Carboindasa	"	"	"
Kelme	Calçat	1994	Alacant
Marmolex	Marbre	1993	"
Gres de Nules	Paviments	1991	Castelló
Caball de Basto	"	1995	"
Generalitat valenciana (ITVA)	Turisme	1994	València
Blanc Tèxtil	Tèxtil	1994	Ontinyent (Vall d'Albaida)
Edicinco	Comp. electrònics	"	València
Fexmax	Electrònica	"	"
Jufa SA	Joguines	"	"
Indústries Abrasivas	Maquinària eines	"	"
Fomesa	Maq. alimentació	"	"
Ajuntament d'Alboraia	Agrícola	1995	Alboraia (l'Horta)

* Any d'establiment a l'illa

Aznar, que ha retirat tot el suport diplomàtic i polític a l'illa, vol forçar la caiguda del règim castrista.

(el Consorci de Promoció Comercial de Catalunya) i programes ara en desenvolupament del CIDEM (Centre d'informació i Desenvolupament Empresarial) a més de corporacions com Agbar, la societat Aigües de Barcelona, que és present a Cuba des de fa un parell d'anys, o de firmes com Freixenet, que subministra al mercat caribeny els seus productes.

Fer les Amèriques. Actualment, l'estat espanyol és el soci comercial de la Unió Europea més important del govern cubà en l'explotació de empreses conjuntes, amb més de 50 mil milions de pessetes invertits. Aquest mes de juny s'ha produït un dels encontres bilaterals d'empresaris més nombrosos dels últims anys: vora seixanta firmes comercials i disset cambres de comerç que a l'Hotel Melià Cohiba, un dels més luxosos de Cuba, han refermat la seua voluntat de mantenir les inversions a l'illa. El passat 9 de juny sortia des de Castelló una missió comercial d'empreses del sector ceràmic.

I és que la febre inversora a Cuba, que es va produir al principi dels noranta, aprofitant que les empreses nord-americanes no podien anar a Cuba, ha arrossegat projectes de tot tipus: des d'institucions com l'antic ITVA amb programes de gestió turística —ara paralitzats pel nou Institut Turístic Valencià—, a col·laboracions entre municipis com ara el programa de l'Ajuntament d'Alboraia a l'Horta Nord, que va enviar els seus tècnics per plantar xufa a l'illa de la Joventut a Cuba. Però no tots han tingut ca-

tueix l'actual alcalde d'Alacant, el popular Luis Díaz-Alperi: el seu avi va ser un alacantí que va marxar a buscar fortuna i es va quedar a l'Havana, on està soterrat; després, la família va tornar a Espanya, però va ser precisament Díaz-Alperi, en la seua etapa de president de la Cambra de Comerç d'Alacant en els anys 90, qui va promoure i impulsar diverses missions comercials a l'illa del Carib, en companyia de moltes firmes alacantines.

El Partit Popular diu que no acata la llei Helms-Burton, però declara que vol forçar l'arribada de la democràcia a Cuba. Amb una línia d'actuació basada en el lema

"Cuba sí, Castro no", el govern ha manifestat que retirarà tot el suport diplomàtic i també econòmic que abans s'oferia a Castro, però que mantindrà l'ajuda humanitària i la cooperació bàsica amb el poble cubà, i que també defensarà els interessos de les firmes comercials espanyoles a Cuba; una proposta parlamentària a la qual Convergència i Unió ja ha presentat esmenes que obligen l'actual executiu a tranquil·litzar les empreses presents a Cuba.

Una petició que no és casual: entre els grans monopolis estatals situats al Carib també es troben moltes petites i mitjanes empreses que hi han viatjat de la mà del COPCA

buda. Més d'un centenar d'empres valencianes han visitat l'illa en missions comercials, organitzades i subvencionades en un 40% per les cambres de comerç, i han hagut de tornar amb les mans buides. Mentre que les primeres matèries, materials de construcció, productes d'alimentació, fusta o alumini han estat ben rebuts; d'altres productes (els que ja es produeixen a Cuba o els que ja importaven companyies mexicanes, canadencues i europees) no han tingut acceptació; aquest és el cas de catifes Imperial, Ibèrica d'Arrossos o Kelme Alacant.

Per contra, el sector ceràmic castellanenc ha tingut una incidència molt favorable, donat la manca de materials de paviment i revestiments, necessaris per a les nombroses rehabilitacions i noves construccions que es fan pertot arreu de l'illa. Marques com Gres de Nules o Esmalglass tenen ara pendent el mateix problema que la

resta de inversions hoteleres mallorquines a Cuba, si la llei Helms-Burton va endavant amb totes les seues conseqüències.

A partir de l'1 d'agost, hauran de plantejar-se deixar els seus interessos als Estats Units o bé abandonar Cuba. La ceràmica industrial de Castelló, per exemple, representa una de les partides més importants de l'exportació de tot l'estat espanyol als EUA. L'any passat, el volum de tots els productes exportats des del País Valencià a Cuba sumava uns 5.000 milions de pessetes, en canvi tan sols les exportacions de productes ceràmics als EUA superaven per tres la xifra que rondava els divuit mil milions.

Més encara, el calçat alacantí arribava vora els 40 mil milions de pessetes exportats al mercat nord-americà. Cuba no pot competir amb els 24.000 dòlars de renda per càpita dels nord-americans (més del doble que la renda mitjana dels ciutadans dels Països Catalans), el

nivell de vida més alt de tot el món. L'especial relació cubanoamericana ha convertit l'illa en un problema de política interna per als EUA, molt influenciats per les comunitats, associacions i partits cubans de Florida; grups de pressió que també es varen entrevistar amb José María Aznar a final de l'any passat a Miami.

Gabriel Escarrer, director general de la cadena hotelera mallorquina Sol Melià. Quan s'aplique la llei Helms-Burton, haurà d'abandonar els seus hotels als Estats Units.

Eduard Torres

Escola de juliol

la millor alternativa a l'estiu

vine-te'n!

Partida de la Martina, Picanya
tel. 1570594 - fax 1557489

EL TEMPS

EL TEMPS inicia una nova campanya de difusió

ES NECESSITEN COL·LABORADORS/ES COMERCIALS

- Si estàs compromès/esa amb el propi país i la seva cultura
- Si creus en la necessitat d'un mitjà de comunicació útil per al conjunt dels Països Catalans
- I si tens facilitat de contacte i relació amb persones i col·lectius

- Treballa amb nosaltres a temps parcial
- En un equip obert i dinàmic
- I amb un contracte mercantil amb comissions i incentius

Interessats escriure a:
EL TEMPS

Aribau, 15, 4rt. 2a.
08011 BARCELONA
Fax: 453.14.08

(telèfon i adreça de contacte imprescindible)